

Худолій Ю. С.
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗВИТКУ КЛІМАТИЧНИХ FINTECH-КОМПАНІЙ: ДОСВІД ЄС

Вступ. Останніми роками перетин фінансових технологій (FinTech) та зміни клімату став однією з найважливіших сфер дослідження. Кліматичні фінтех-компанії являють собою нову відповідь на нагальну глобальну потребу пом'якшення наслідків зміни клімату та сприяння сталому розвитку. Оскільки фінансові ринки все більше визнають суттєві ризики, спричинені зміною клімату, інноваційні фінтех-рішення привертають увагу завдяки своєму потенціалу стимулювати інвестиції в екологічно стійкі практики, полегшувати оцінку кліматичних ризиків та управління ними, а також підвищувати ефективність розподілу капіталу для реалізації кліматично стійких ініціатив. Отже, розуміння динаміки розвитку, викликів та наслідків впровадження кліматичних FinTech стає надзвичайно важливим.

Мета роботи – дослідити сучасні тренди у класифікації та залученні фінансування кліматичних FinTech у ЄС.

Основна частина. Огляд ринку FinTech показав, що у 2022 році спостерігалося загальне уповільнення зростання цього сектору. Але це не стосується фінансування сектору кліматичних FinTech. Так, 2021 року кліматичні компанії залучили \$51 млрд венчурного та прямого інвестування в межах понад тисячі угод, відстежених BloombergNEF. Найбільше фінансування отримали компанії, що займаються низьковуглецевою енергетикою та низьковуглецевим транспортом.

Наразі США продовжують залишатися найбільшим ринком кліматичних технологій, загалом на стартапи було виділено \$14,6 млрд. Серед найбільших залучень протягом року – енергетичний розробник Plus Power (\$1,8 млрд) та компанія Redwood Materials, що займається переробленням акумуляторів (\$1 млрд).

Другу сходинку посідає Китай, де протягом 2022 року спостерігалася висока активність серед виробників обладнання для екологічно чистої енергетики та електромобілів, на ці стартапи було залучено \$11,7 млрд.

Стартапи, які зареєстровані у ЄС, залучили \$10,8 млрд у всіх секторах, посівши третє місце. Половина загального обсягу залученого фінансування припадає на Швецію та Німеччину. Виробник низьковуглецевої сталі шведського походження H2 Green Steel та виробник акумуляторів NorthVolt разом залучили \$3,6 млрд. У січні 2024 р. ЄС схвалив виділення майже \$1 млрд німецької допомоги компанії Northvolt. Усе це свідчить про прагнення європейських урядів розвивати потужну виробничу базу екологічно чистих технологій на суші.

Щодо напрямів розвитку кліматичних FinTech, то розглянемо їх у розрізі класифікації, що запропонована Альянсом зелених цифрових фінансів (Green Digital Finance Alliance).

1. Екологічні рішення для цифрових платежів та рахунків – рішення, що інтегрують екологічні функції у платіжний досвід. Варіанти використання: автоматизоване зменшення вуглецевого, пластикового або водного сліду на основі даних про транзакції; автоматизована компенсація зелених витрат.

2. Зелені цифрові інвестиційні рішення – цифрові платформи, які надають автоматизовані рішення, алгоритмізоване «зелене» фінансове планування та інвестиційні послуги з мінімальним людським наглядом або взагалі без нього.

3. Цифрові рішення для аналізу даних та аналітики ESG (Environmental, Social, and Corporate Governance) – рішення для автоматизованого збору екологічних даних та фінансової аналітики), включно з автоматизованим рейтингом зелених активів та індексацією. Наразі ця група має найбільшу частку (приблизно 30 %) за кількістю кліматичних фінтех-стартапів, що значною мірою зумовлено регуляторними змінами, найбільш помітними в ЄС, де розташовано майже 70 % стартапів у цій категорії.

4. Зелені цифрові краудфандингові та синдикативні платформи – цифрові платформи для залучення капіталу від великої кількості фізичних осіб або від інституційних інвесторів для фінансування нових зелених бізнес-підприємств або проєктів.

5. Зелений цифровий аналіз ризиків та InsurTech – рішення, що допомагають оптимізувати зелені страхові продукти та послуги, а також рішення для мінімізації фізичних ризиків, пов'язаних із кліматом та природою.

6. Екологічні цифрові депозитні та кредитні рішення – рішення, що використовуються для фінансування природоохоронних та екологічно чистих проєктів; цифрові кредити для фінансування проєктів або позик, пов'язаних із «зеленою» поведінкою.

7. Зелені рішення для цифрових активів – токени і криптовалюти із зеленими властивостями та ринкова інфраструктура блокчейн-капіталу, створена для «зелених» сценаріїв використання.

8. Зелені RegTech-рішення – застосування інновацій з технологічною підтримкою для регулювання, комплаєнсу та виконання вимог щодо звітності, впроваджених регулятивною установою або органом фінансового нагляду.

Крім активного розвитку цифрових рішень для аналізу даних та аналітики ESG, значну частку ринку кліматичних стартапів займають екологічні рішення для цифрових платежів та рахунків і зелені цифрові інвестиційні рішення. Це насамперед пов'язано з безпосередньою взаємодією із клієнтами та розвитком у нового покоління «зеленої поведінки».

Щодо залучення коштів у розрізі наведеної класифікації, то найбільше коштів у 2022 р. залучили цифрові рішення для платежів та рахунків, за ними йдуть цифрові рішення для аналізу даних та аналітики ESG, а також цифровий аналіз ризиків та InsurTech. Аналітики очікують, що впродовж наступних кількох років зелені рішення для цифрових активів залучать значні обсяги фінансування.

Висновки. Підбиваючи підсумки, зазначимо, що розвиток та залучення значних інвестицій у кліматичні FinTech відображають те, як фінансова система реагує на зміну клімату, а також як через фінансову систему кожен може підтримати збереження клімату та зменшити свій вуглецевий слід.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Mishi M. Over \$50 billion flow to climate-tech startups in a stormy year. *BloombergNEF*. 2024. URL: <https://about.bnef.com/blog/over-50-billion-flow-to-climate-tech-startups-in-a-stormy-year/> (дата звернення: 23.04.2024).
2. Green fintech classification | green digital finance alliance. *Green Digital Finance Alliance*. 2022. URL: <https://www.greendigitalfinancealliance.org/initiatives/green-fintech-classification> (дата звернення: 22.04.2024).
3. Release of climate fintech beyond the hype – 2023 edition – tenity. *Welcome to Tenuity – global innovation ecosystem and early-stage investor*. 2023. URL: <https://www.tenuity.com/press/climate-fintech-beyond-the-hype-2023-edition> (дата звернення: 22.04.2024).
4. Худолій Ю. С., Гончаров О. Г. Вплив зеленого FinTech на фінансовий ринок: міжнародний досвід. *Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., 23 листоп. 2023 р. Полтава: Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка. 2023. С. 33–34.
5. Худолій Ю. С. Розвиток кліматичних FinTech-компаній: досвід ЄС та перспективи для України. Збірник наукових праць XVI міжнародної науково-практичної конференції «Академічна й університетська наука: результати та перспективи» (12–13 груд. 2023 р.). Полтава: Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2023. С. 118–120.
6. Дубіщев В. П., Глушко А. Д. Досвід провідних країн світу у сфері здійснення державної регуляторної політики. *Економіка і регіон*. 2010. № 1(24). С. 141–148.